
TRT Olimpikon
1932

Nosztalgia Rádió Hírújság

Telefunken Record
1932

RMK Nosztalgia Rádió Egyesület

2001. április — IV. évfolyam 2. szám

Rádió - televízió - telefon - magnetofon - és egyéb elektrotechnikai hobbysták klubja

Szerkeszti: Kóger László és Biliczky István kiadja: Szécsényi Lajos

Meghívó

Sok szeretettel meghívunk minden klubtagunkat és érdeklődőt a következő taggyűlésünk-re és börzénkre.

Helye:	Puskás Tivadar Távközlési Technikum Budapest, Gyáli út 22. (Zombori u. sarok)
Megközelíthető:	M3 metró, Fradi pálya, vagy Népliget megállótól 10 perc. Gépkocsival az Ecseri út felől.
Ideje:	2001. április 22. vasárnap 10 óra.
Program:	már 8.30-tól csere-bere börze, egyesületi ügyek megbeszélése, Csúcsszupertől A szupercsúcsig" rendezvénysorozaton való részvételünk megvitatása, beszámoló az utóbbi időszakról. Mindenki hozhat bármit cserére, eladásra, és ismét megtekinthetők lesznek az újságunk utóbbi számaiban ismertetett készülékek a valóságban is.

Vezetőség

Klubhírek

A tagdíjat a tagság kb. fele befizette, természetesen az április 22-i összejövetelen is be lehet fizetni személyesen is.
A tagdíj 2001-re is változatlanul 1500.- Ft. Voltak akik többet fizettek, ezt támogatásként fogadjuk el és ezért az egyesület köszönetét fejezi ki. Mivel már 4 év távlatában kell gondolkodnunk, ezért a péntárosunk mindenkinek küldött egy egyenleget, azt a hosszú papircsíkot, melyen mindenki láthatta a befizetéseit.
Az utóbbi időszakban egy fontosabb esemény történt.
Az egyesületet felkérték az M&H Communications cég részéről, hogy az álltala megrendezendő "Csúcsszupertől a szupercsúcsig" redezvény megrendezésében, lebonyolításában vegyünk részt. Ez az első eset, hogy az egyesület és tagjai szaktudását igénybe veszik, ezért elvállaltuk, melyért az egyesület anyagi és egyéb ellenszolgáltatást kap. A rendezvénysorozat nagyszabású kiállításból , rádió-szépségversenyből és aukcióból áll, melyet a rádiótelefoncégek szponzorálnak.
Arról már sokat beszélgettünk, hogy jó e nekünk ha mi hobbynk nagyon előtérbe kerül, de gondoljunk arra, hogy egy nagyobb országos kiállítás után hány készüléket nem dobnak ki, és eljuthat hozzánk, gyűjtőkhöz, hisz sok éven át azon sopánkodtunk, hogy milyen sok készüléket kihajítanak a szemétbe a volt tulajdonosok. Egy ilyen nagy kiállítás után talán fordul a kocka. Példa rá a közelmúltban megrendezett győri kiállítás, (lásd 14. oldalon) a győri gyüjtők egy komoly ládagéppel és több kisebb készülékkel gazdakodtak a kiállítás ideje alatt. E kiállítás mégrendezéséről sajnos későn értesültem ezért nem tudtam az újságban előre jelezni, hogy esetleg az egyesület tagjai megtekínthessék.
Felhívom a gyüjtőtársak figyelmét arra, hogy ha valohol az országban kiállításról tudnak, vagy szerveznek, azon részt vesznek, azt minél előbb jelezzék a szekesztőség felé, hogy azt újságunkban közzé tehessük. A győri kiállítást is többen megtekintették volna, ha időben értesültek volna az időpontjáról.
Visszatérve a rendezvényre, az áprilisi összejövetelünkön persze részletesen megbeszéljük.

Kóger László

A Funkgeschichte 2001. március-áprilisi számának tartalmából (Nr. 136)

Karlheinz Kratz: Gratulálunk Günter Abelenak, a Szövetségi Érdemkereszt kitüntetettjének
(A német gyűjtők körében Günter Abele neve fogalom, aki Rádió nosztalgia és Rádiótörténet címen megjelentetett könyveiben emlékművet állított a német rádióiparnak.)
Berthold Bosch: Lee de Forest, "a rádió atyja" (1873 1961)
2. rész: Az audioncső mint erősítő
(Az első rész folytatásaként bemutatja az audion további pályafutását, mint erősítőt és rezgéskeltőt. Az ezzel kapcsolatos szabadalmi vitákat és pereket, valamint a nagy feltaláló életútját egészen haláláig.)
Rüdiger Walz: Gondolatok a Funkgeschichte szerkesztőségéről
(A szerző bemutatja a szerkesztőség működését a kezdeti időktől, 1981-től a mai számítógépes lapkészítésig.)
Könyvismertetés: Bernhard Hein: Az NDK rádióiparának története 1945-től 1967-ig
Fritz Trenkle: Fedélzeti készülékek (A szikraadótól a fedélzeti radarig)
Egyesületi hírek: Meghívó a GFGF éves közgyűlésére (Május 18. 20. Bad Harzburg)
Otto Künzel: Vezetékes rádiózás 4. rész:
A vezetékes rádiótól a szélessávú kábelig
(A cikksorozat befejező része.)
J. Ritzenthaler és H. Freudenberg: Érdekes kapcsolások: Radione 740 W
2. rész: Zajvágó kapcsolás
(A szerző bemutatja, hogyan működött a készülékben a zajvágó kapcsolás, ha fél fűtőárammal működtették az EB 11 diódát.)
Henning Brandes: A HEATKYT története
(A nálunk műszereiről ismert amerikai cég történetének és termékeinek bemutatása.)
A GFGF típusfelelőseinek listája
(Azok felsorolása, akik válaszboríték küldése esetén kérdésre válaszolnak, vagy pénzért kapcsolási rajzot, leírást küldenek. Megjegyzésem: ilyen rendszer külföldi viszonylatban csak E-mail levelezés mellett működik.)

Simoncsics László

FELHÍVÁS! Csúcsszupertől a szupercsúcsig. Rádió(telefon) Show

50 évvel ezelőtt a rádióvevő készülék volt az a megbízható és elérhető eszköz, amellyel az emberek a hazai és külföldi eseményekről értesülhettek. Ma a rádió és televízió mellett a mobiltelefon az a megbízható és elérhető eszköz, amellyel az emberek tájékozódhatnak a világ eseményeiről. 50 évvel ezelőtt az emberek arra törekedtek, hogy rendelkezzenek egy csúcsszuper rádióvevővel, ma pedig arra törekednek, hogy rendelkezzenek egy rádiótelefonnal, korunk szupercsúcs kommunikációs eszközével. A fejlődés a csúcsszupertől a szupercsúcsig rendkívüli volt és arra érdemes, hogy azt soha el ne felejtsük.
Az M&H Communications ezért elhatározta, hogy a széles közvélemény számára szórakoztató, ismeretterjesztő formában mutatja be a múltat a rádióvevő készüléktől a beszédkapcsolatot létrehozó rádióig, azaz a rádiótelefonig. Arra az időre, amikorra Magyarországon valószínűleg minden második ember - statisztikai adatok szerint minden család - rendelkezik rádiótelefonnal, létrehívja a Rádiótelefon) Show-t, az emberi kapcsolatteremtés elektronikus ünnepét.
Az M&H Communications - az eseménysorozat ötletgazdája és megvalósítója - ezúton tájékoztatja a Nosztalgia Rádió Egyesület tagjait a Rádiótelefon) Show programjairól. A szervezők hálásak lennének minden olyan javaslatért, ötletért, amellyel az eseménysorozatot gazdagítani lehet.
1. Hat hónapon keresztül zajló öregrádió és rádiótelefon szépségverseny, amely az interneten is követhető lesz.
2. Sztori verseny magánembereknek: mit jelentett nekem a rádió 1950-ben, mit jelent nekem a rádiótelefon ma, (mininovella pályázat).
3. Antik rádiók kiállítása és aukciója Budapesten. Az M&H Communications szándéka az, hogy megtalálja a Magyarországon fellelhető, 1920-tól gyártott legszebb öregrádiókat. Ezek a készülékek előzsűrizés után - amelyben a Nosztalgia Rádió Egyesület is részt vesz - méltó keretek között kerülnek kiállításra. Az aukciót nyilvánosság előtt tartjuk, hogy az Egyesület tagjai mellett, magánembereknek és intézményeknek is legyen lehetőségük a vásárlásra - hogy így adjunk lendületet a gyűjtésnek.
4. A legemlékezetesebb rádió reklámok és a legjobb rádiótelefon reklámok 1950-2000.
A hat hónap eseményeiről a média mindvégig folyamatosan beszámol. A programsorozat befejezéseként az M&H Communications 2001 novemberében rendezi meg a kiállítást és készülék aukciót Budapesten.
Kérjük, hogy az érdeklődők 2001. Május 31-ig jelentkezzenek Kóger Lászlónál, aki az M&H Communications-szel a kapcsolatot tartja.

Dr. Matkó István

Tartalomból:

Klubhírek
Az első adóberendezés
Orsós magnógyűjtemény
2 lámpás erősítő
GFGF tartalmából
341V-355
Egy kiállítás képei
Johann Kremenezky

Forrás: RÉ VIII. évf. 49. sz.

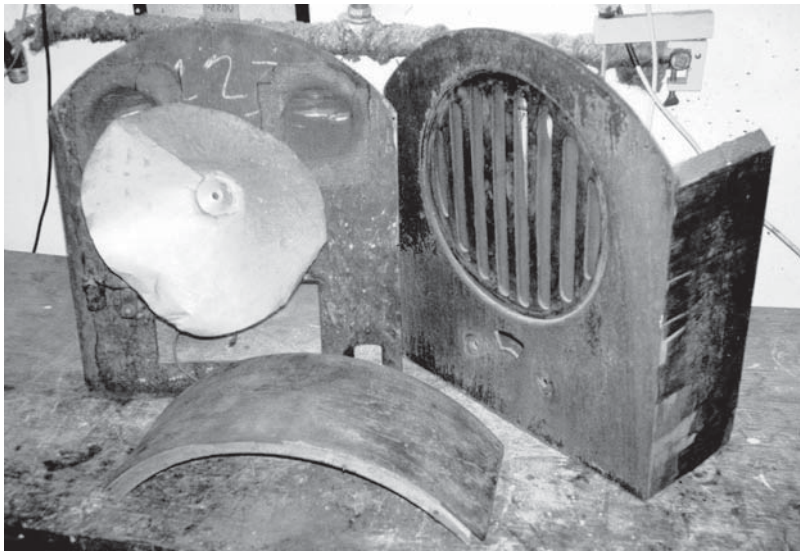
Előszó a következő cikkhez.

A következő cikket egy szlovák hobbi társunk, Ing. Pavol Rákovszky, mint az ottani Rádióhobbi Klub tagja és vezetője juttatta el hozzánk, a Nosztalgia Rádió hírújságunkba való leközlésre. Ez a tény engem külön örömmel tölt el, mert látom, hogy most már külföldön is ismernek minket és a tevékenységünket. A cikkből érezhetjük a magyar Orion készülékek iránti tiszteletet, a mi Orion készülékeink egy, más külföldi szemszögből való megközelítését. Az mondjuk egy kicsit túlzás, hogy John Kremenetzky lett volna a magyar rádiózás atyja és hogy Orion gyártotta volna az első készülékeket(Telefongyár gyártotta 1924-ben.) de e két helyesbítés után eredetiben kívántam leközölni a cikket.

Kóger László

Johann Kremenezky A Magyar Rádió Atyja (születésének 150 évfordulója)

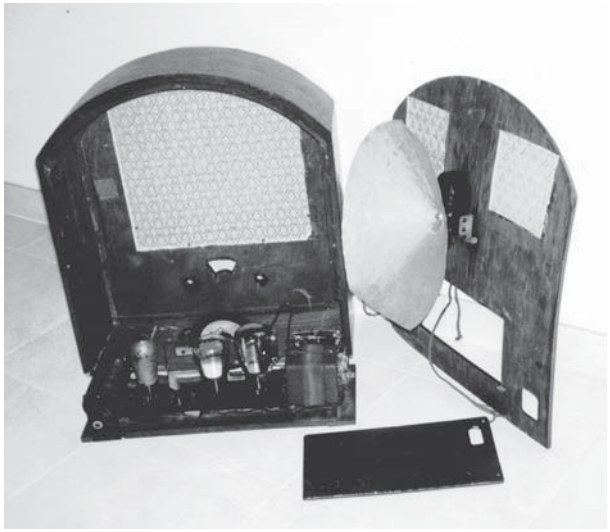

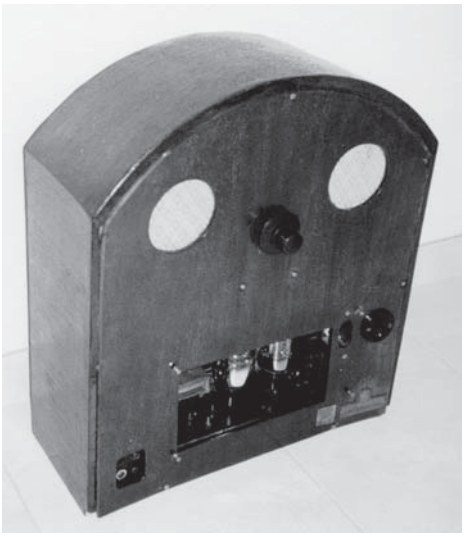

A rendszeres nyilvános rádiós adás Magyarországon egy kissé késlekedve indult be a szomszédos országokhoz viszonyítva. Az első rádióadó-állomás, a 2 kW teljesítményű Csepel adó 1925-ben kezdte meg tevékenységét, míg az adás Csehországban és Ausztriában egyaránt 1923 nyarától működött. Ennek megfelelően fejlődött a rádiógyártás, ennek megkezdése és üzeme Magyarországon 1926 júniusában kezdte meg az első gyártását a Magyar Wolfrámlámpagyár (később ORION RT), a Telefunken licens készülékei voltak az első termékek. Ezen kívül egy rövid ideig az Egyesült Izzó is két angol gyártó licenc termékeit produkálta. Minden esetben az elemes kristály készülékekről volt szó.

A Budapesti Magyar Wolfranlámpagyárat Johann Kremenezky 1913. június1-én alapította. Kremenezky Odesszában született 1850-ben. Oroszországban 1869-74 közt több telefonvonalat épített ki. 1874-ben Berlinbe költözik, ahol a berlini műszaki főiskolán tanult és a Siemens-Halske gyárban dolgozott. Később Franciaországba került és a párizsi Általános Villamossági Vállalatnál vállalt állást. Főleg a Jablockov féle lámpák fejlesztésével és felszerelésével foglalkozott. Megbízással Bécsbe küldték, hogy dolgozza ki a parlament megvilágításának tervét ezekkel a lámpákkal, és mutassa be Bécsben a lámpákat. Kremenezkynek annyira megtetszett Bécs, hogy ott telepedik le és 1882-ben létrehozza saját izzógyárát. A gyárban az Edison által feltalált szénszálas izzólámpák tömeggyártása folyt, főleg Angliai exportra. Kremenezky 1904-ben a wolfranszálas izzólámpák előállításával kezdett kísérletezni és 1907-8-ban a bécsi gyárban már 7,5 millió wolfranszálas izzólámpát készítettek. Budapesten 1913. június l-én indította be Kremenezky az új gyár működését és ezzel az izzólámpa gyártását is.

Míg a bécsi Kremenetzky gyárban már 1923-ban tömegesen gyártották a rádiólámpákat, Magyarországon a gyártás csak a csepeli, 2 kW-os leadóállomás üzembe helyezése után, 1925. decemberében indult be. Ha Magyarországon késlekedett is a rádióadás, Kremenezkynek köszönhető az első rádiókészülékek gyártása nagyon rövid időn belül már 1926. június 30-tól. Ezek a német Telefunken gyár szabadalmának felhasználásával még nagyrészt import alkatrészekből készültek. Budapesten 1928-ban Kremenezky megkezdte az első magyar

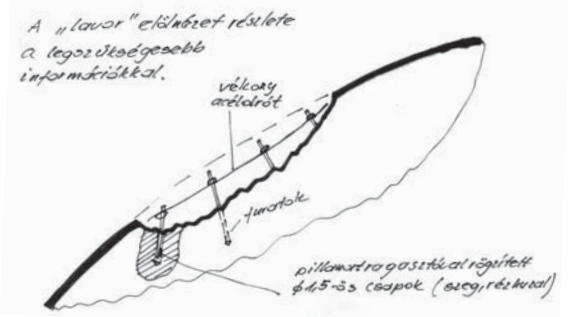
hálózati készülék gyártását, amely beépített hangszóróval volt ellátva, ez Közép-Európában elsőséget jelentett. 1930-ig ugyanis a készülékekhez fülhallgatókat kellett használni, mivelhogy ezek hangszóró nélkül vagy különálló hangszóróval készültek. A vevő készülékek, amelyeknek a húszas évek végén láda formája volt és amelyekre a konstruktőrök kör alakú hangszórót szereltek. A készülékek beburkolása után a gyűjtők közt is elterjedt "kápolna" elnevezést kapták. Az első ilyen alkatú készülékek Európában 1931-1932-ben lettek legyártva (Philips 2634,932,830, Telefunken stb.) Az elérhető irodalomban csak három olyan típust találtam, amely Kremenezky ORION 7023-as típusával összehasonlítható a német Vogt (1928/29), Lorenz (1929) és az Osztrák Hornyphon GE3 (1929)-et. Még az Egyesült Államokban is, ahol némi műszaki előnyt szeretnék Európával szemben, a rádiókészülékek nagy része ebből a típusból 1931-33-ból származik, 1930-as vagy még előbbi évekből származót nem találtam. Kremenezky archaikus ORION 7023típusú "kápolnája" teljes egészében úttörőnek számít. Ezt bizonyítja az alkatrészek elhelyezése, valamint a műszaki és formai megoldása is. Több műszaki elemet tartalmaz, amelyeket más gyártók által gyártott típusok (1931-34) nem tartalmazták, vagy már magasabb színvonalon voltak gyártva, több száz készüléken letesztelve. Talán azért is, hogy az ORION 7023 több műszaki megoldással, elemekkel rendelkezik, melyek jellege kimondottan úttörő, ez a típus gyűjtők körében kincsnek számít és a magyar, valamint Európai rádiógyártás büszkeségének is. Múlhatatlan érdeme van ebben az orosz származású vállalkozó, feltaláló és konstruktőr Johann Kremenezkynek, aki éveket töltött Budapesten. Ez a készülék, amely 1929/30-ban volt legyártva nem található a Magyar rádió és televízió múzeumában sem Budapesten. Bratislavában /Pozsonyban) sikerült ezt a készüléket megtalálni és a sikeres felújítás után a gyűjteményünk legértékesebb darabjai közé tartozik.

Ing Pavol Rákovszky Bratislava

Egy lehetséges Philips lavór javítási technológia

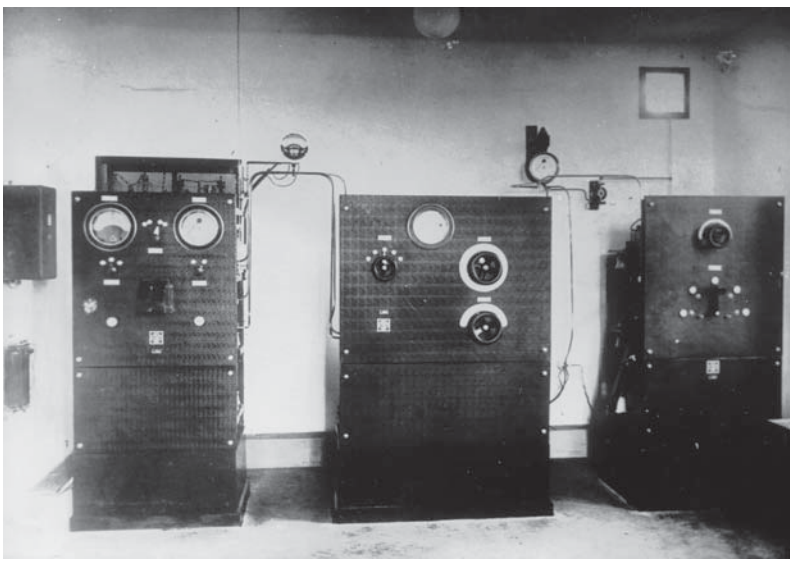
Nemrégiben egy Standard 3A rádió mellé egy "színes" Philips bakelit "lavór" hangszórót kaptam, amelyen több kisebb repedés és egy 8-10 cm2-es kitörés volt a peremén. Sokáig érleltem magamban a javítási technológiát, első gondolatom az eltolt gipszmintás megoldás, kétkomponensű ragasztóval feltöltve, 1-2 hónap után elvetésre került. Ekkor hallottam valakitől arról, a német "FIMO" nevű gyurma anyagról (PVC és lágyító anyagok keveréke), amely 20-30 perc alatt 130 fokon sütőben kisüthető. (A művészellátó boltokban kapható, több színben ára: 360.- Ft ez a mennyiség két hasonló nagyságú hiba kijavításához elegendő, egyébként az anyaggal biztosan találkoztatok a vásári "iparművészeknél" bizsuk és kis figurákban megtestesülve. A jelzett jelegű nagyobb hibákhoz célszerű a lavór szélébe furatokat tenni és egy egyszerű drótozott tartóvázat, készíteni az ábra szerint. Az átdolgozott gyurmát erre jól fel lehet építeni. (Segítségül egy vázlatrajzot mellékelek.) A kisebb részeket elegendő lehet nyílt lánggal "kezelni" a betömítés után. Vigyázni kell, hogy a sütőbe helyezett darabon lehetőleg ne legyen nagyobb repedés, és ne legyen feszültség az anyagban az elhelyezésből adódóan (jó megoldás, ha vízszintesen behelyezhető a peremmel lefelé fordítva), mert vetemedhet a szabályos forma. Én színben a "77"-es kódú terrakotta színt választottam, ami kiégetés után alig tér el az alapszíntől. Elképzelhető, hogy az anyag a szabadlevegőn hosszabb idő után "magától" is kikeményedik. A kisütéshez mindenképpen jól szabályoztató elektromos sütőt javaslok. Jó sütést, főzést mindenkinek.

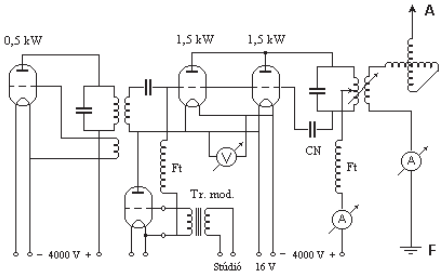
Selyem Tóth Sándor

A (Rádió) vonal túlsó vége
A Magyar rádiózás második adóberendezése

A Magyar Rádió 75 évének első adóberendezése után érdemes megismer-kednünk a második müsorszóró-adóval is, ugyanis története változatosan alakult, követve az országban zajló történelmi eseményeket.
Nos a második adóberendezés létesitésénél ugyancsak a Posta Kisérleti Állomásának mérnökei munkálkodtak, tárgyaltak és irányitották a telepitési munkálatokat.
A második hazai müsorszóró adó alig lett nagyobb teljesitményü mint a már meglévő un. 2 kW-os, csak egy kilowattal volt erősebb, telefon üzemmódban mindössze 750 800 W-os. Két párhuzamosan kapcsolt 1,5 kW-os végcsövét egy 0,5 kW-os "vezéradó" magyarul oszcillátor-fokozat hajtotta meg.
Ezt a később 3 kW-osnak hivott berendezést ideiglenes jelleggel telepitették le, nem kapott külön adóházat, mint elődje a 2 kW-os és antennája is meglehetősen egyszerüre sikeredett. Betelepitették a csepeli rádióállomás "Táviró" épületének egyik szobájába és egy segédoszlop valamint a nagy torony közé kihúztak részére egy T-antennát. A telepitést intéző mérnökgárda ekkor már tudta, Lakihegyen lesz az új müsorszóró állomás egy Telefunken nagyadóval.
Az adó kapcsolása még egyszerübb volt, mint a 2 kW-é, elhagyták a sok és nagyméretü rezgőkört - melyek széles hullámsávban használhatóvá tették a 2 kW-os adót - és helyette egyszerü megoldással 550 méteres hullámhosz környékére hangolták a berendezést.
A másik jelentős változtatás a modulációs körben volt. A párhuzamosan kapcsolt két végerősitő cső rácskörében egy kb.20-50 W teljesitményü csővel változtatták a rácsegyenáramot, de eltérően a 2 kW-os adótól ennek tápfeszültségét nem a rácsgép, hanem akkumulátor szolgáltatta. Ez a modulációs mód (rácsegyenáram moduláció), mint a 2 kW-os adónál láttuk, a Telefunken szabadalma volt és évekig minden Telefunken adó ezt a modulációs módszert használta, 1926-tól kezdve ezzel a módositással, ami az előző megoldáshoz képest morgásmentes, tiszta hangot eredményezett. Később természetesen ezt a megoldást alkalmazták a Lakihegyi 20 kW-os Telefunken adónál is.
A sok rezgőkör elhagyása azzal az előnnyel járt, hogy az adót egyetlen állványon, egyszerübb szerkezettel lehetett felépiteni. A tápfeszültségeket itt is motorgenerátorok szolgáltatták, az anódgép például úgy lett felépitve, hogy középen forgott a 4000 Voltos generátor, melynek két tengelyvégére egy-egy motor csatlakozott. Az egyik motor egyenáramú a másik váltakozó áramú volt, hogy áramkimaradás esetén biztonságosan üzemeltethessék az adót az állomás akkumulátor telepéről. A másik anódgépcsoport ugyancsak három forgógépet tartalmazott, de ott a meghajtó motor volt középen és tengelyvégeire egy-egy 2000 Voltos generátor csatlakozott. A 2000 V-os generátorok szolgáltatták a vezéradó anódfeszültségét, de lehetőség volt arra, hogy sorba kapcsolva a generátorokat a végcsövek anódfeszültségét is innen nyerjék.
A berendezés kapcsolása egy mai adóberendezéshez képest annyira egyszerü volt, hogy a Posta Kisérleti Állomás mérnökei, Magyari Endre és Tomcsányi István több adót is épitett ennek a berendezésnek a mintájára. 1927 májusában ez a Telefunken gyártmányú 3 kW-os adó vette át a müsorsugárzást a 2 kW-ostól.
Az adó telepitésében tevékenyen részt vett a Csepeli rádióállomás müszerész személyzete is. Az üzemen kivül helyezett szikraadó márványtáblás állványát (melyen eredetileg a szikraközök és a rezgőkör voltak) szétszedték és egy erősáramú kapcsolótáblát épitettek belőle a gépcsoportok és az akkumulátorok részére.
A 3 kW-os Telefunken berendezés Magyarországra kerülésének és későbbi sorsának érdekes története van.
Magyari Endre postamérnök, aki a magyar rádiózás megteremtésének egyik szellemi atyja volt, hátra hagyott feljegyzéseiben igy emlékezett vissza: " Ezt az adót egészen ingyen vágtam ki a Telefunkenéktől, mert bebizonyitottam nekik, hogy a 20 kW-os adó szállitását nem kaphatják meg, ha nem tudnak a 2 kW-osnál jobb hangszint bemutatni."
Az adórendelés azért nem ment ennyire egyszerüen. Magyari Endre 1926 őszén tett Németországi tanulmányútja során kezdték el tervezni a Telefunkennél Magyarival közösen - a 3 kW-os berendezést, majd Magyari haztérése után a Posta megrendelte az adót. Ezzel az adóval a Telefunken ténylegesen bemutatta, hogy tud jobb adót készitени mint a 2 kW-os és technikailag felkészült egy nagyadó szállitására.

3 KW-os Telefunken adó egyszerűsített kapcsolási rajza

Azért nem csak a hangszin javult, Magyari mérései szerint a detektoros vételkörzet csaknem a háromszorosára nött. Ez azonban még mindig csak a fővárost és környékét jelentette. A valódi megoldás az 1928 áprilisában induló, Lakihegyről sugárzó, valóban 20 kW antenna teljesitményü Telefunken adó lett, melynek 60 kW beépitett csőteljesitménye adott garanciát a névleges modulált teljesitmény leadására.

A Telefunken 3 kW-os adó ezután tartalék lett Csepelen, az 560 méteres hullámhosszon, majd 1932-ben átalakitották 210 méteres hullámhosszra és pár hónapig Budapest II. müsorát adta. A hullámhossz nem volt megfelelő, igy a második müsor sugárzását áttették 840 méterre és egy másik 3 kW-os adóra.

A Telefunken 3 kW-os adó 1934-ben a Csepeli rádióállomás megszünése után Lakihegyre került egy raktárba.

Csipkerózsika álma 1938-ban ért véget, a Postának más szabad berendezése nem lévén, a Felvidékre bevonuló honvédség nyomában a Kassa melletti Enyickei rádióállomásra szállitották és a Posta szakemberei pár nap alatt üzembehelyezték. Elözőleg egy 10 kW teljesitményü Marconi adó üzemelt itt, amit a Csehszlovák Posta szakemberei leszereltek és elmenekitettek Eperjesre. A kassai studiót is leszerelték, teljesen szétszedett, kifosztott állapotban került a magyar rádiósok birtokába, igy önálló müsorra gondolni sem lehetett. Egy vevőkészülékkel vették Lakihegy adását és a kis Telefunken adóval egy másik hullámhosszon kisugározták. Ezzel tették lehetővé, hogy legalább Kassa környéke ne maradjon rádiómüsor nélkül. Kassa később egy nagyobb adót kapott, de az akkor már korszerütlennek számitó Telefunken adónak további szerepet szánt a sors.

1940 szeptemberében az adót Kassáról Kolozsvárra szállitották és az ottani rádióállomásra telepitették. Itt ismét az átjátszós módszert követték, Kolozsvár belvárosában egy vevőkészülékkel fogták a Budapesti müsort, kábelen kiadták az adóállomásra és a Telefunken berendezés kisugározta. Üzembehelyezéséig Erdélyben még nem tudott elterjedni a rádiózás, mert helyi adó nem lévén olcsó készülékekkel nem lehetett a távoli, szomszéd államok adóit fogni. Budapest vagy Bukarest vételéhez többlámpás drága vevőkészülékek kellettek.

Ez a kisteljesitményü berendezés ezúttal Erdélyben töltötte be azt az úttörő szerepet, amit korábban Budapesten.

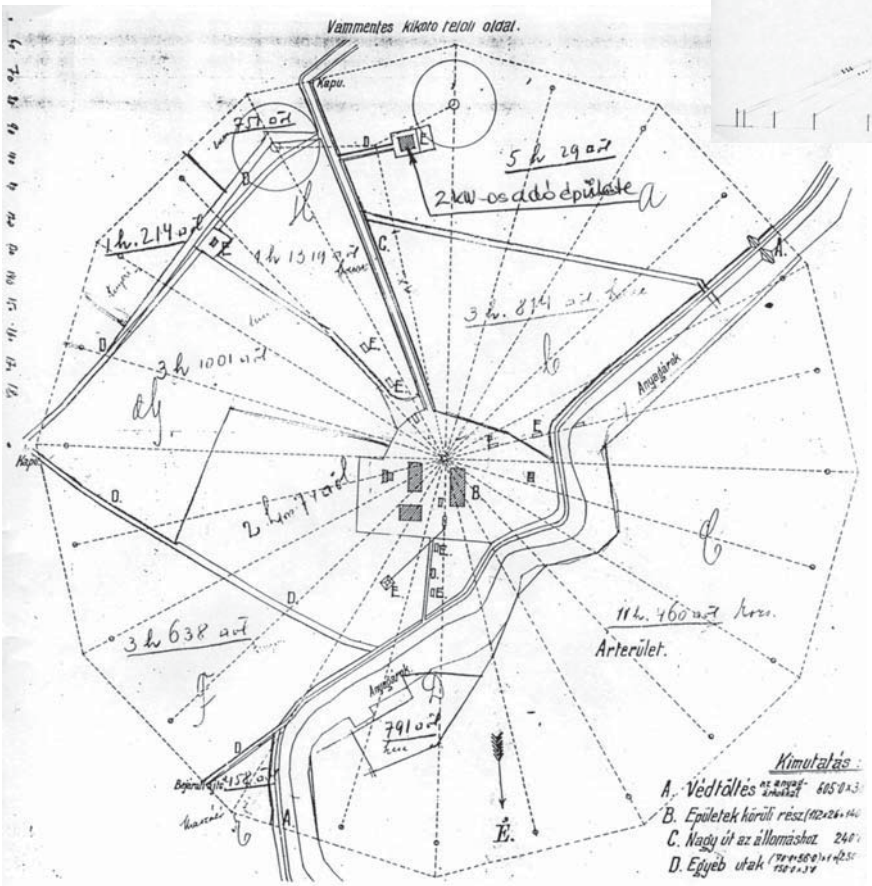
A Kolozsvári rádióállomás korszerüsitése után, melynek során egy 1,25 kW teljesitményü rádióadót telepitettek oda, a Telefunken 3/0,75 kW-os adót 1942-ben visszavitték Lakihegyre.

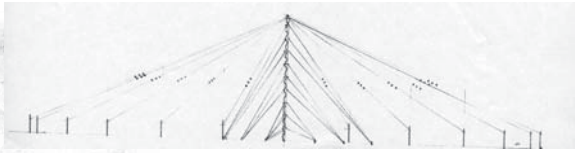
Lakihegyen a középső terembe került, ahol egyébként a 20 kW-os adó forgógépei voltak. 1944 nyarán, amikor a Szövetségesek már visszafoglalták Görögországot, az Amerika Hangja rádióállomás Szalonikiből sugárzott magyar nyelvü müsort. A 3 kW-os Telefunken adónak az volt az utolsó feladata, hogy Amerika Hangját kellett zavarnia.

A Lakihegyi rádióállomás lerombolása elsősorban a Standard 120 kW-os nagyadót és az antenna tornyokat érintette, a középső géptermet aránylag kis kár érte. A 3 kW-os adó viszonylag épségben maradt, bár a német müszaki katonák módszeresen használhatatlanná tették, de nem annyira, hogy ne lehetett volna újjáépiteni. 1945-46-ban a Posta mérnökei még foglalkoztak a gondolattal, hogy újjáépitik, de az elkészülő új, korszerü, nagyteljesitményü adóberendezések mellett erre a készülékre már nem volt szükség.

További sorsáról semmit nem tudunk, valamikor a 60-as években kerülhetett ócskavasként - a szemétbe.

Balás B. Dénes

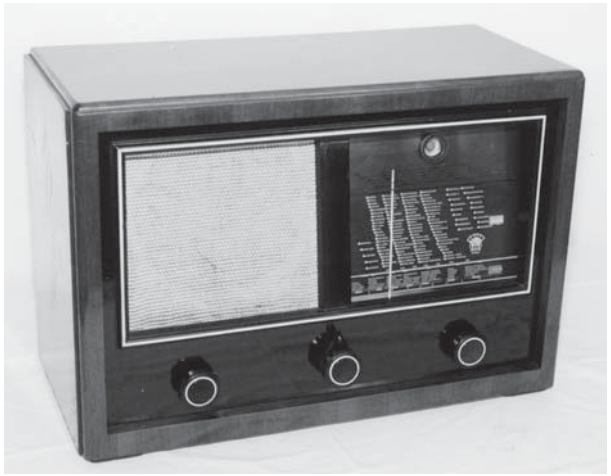

- Ezzel a készülékkel fogtam Amerikát!
- No ne meséljen!
- De igen, mikor legutóbb New Yorkban voltam.

Telefunken 341V, Orion 355

A véletlen úgy hozta, hogy most két készüléket mutatok be egyszerre. Ennek nincs semmi különösebb oka, hacsak az nem, hogy e két készülék gyors egymásutánban kerültek fejújításra, illetve a 341V-t már a múlt számban akartam bemutatni, de közbe jött az 541VL, érdekessége miatt.

Aztán van mégegy ok, a készülékek között vannak olyan darabok melyekről nem tudok sok mindent irni, mint egyszerübb készülékekről. Egy kicsit talán ilyen a 341V mint kisszuper, és a 355 is, mely középszupernek számít. Persze egy kisebb gyűjteménynek ezek a készülékek mindenképpen szép darabjai lehetnek. De természetesen a nagyobb kollekciókban is ott a helyük, a 355 egy jellegzetes darab 43-ból, a 341V pedig egy ritkábbnak számító készülék 41-ből. Az Orion 355 sürübben előforduló darab, elég sok van belőle.

Külsőre egyszerű megjelenésű mindkettő, mégis mutatósak. Felújításuk után pedig örömmel tapasztaltam, hogy szép hangjuk van, jól lehet rádiózni velük, mind a három sávot jól hozzák.

A restaurálásukat egyszerűen megúsztam, elég jó állapotban voltak, a dobozok megfelelő tisztítása után, csak új elektrolit kondenzátorokat kellett bekötnöm a szűrésre, a KF csillámkondenzátorokat kellett cserélni, és a szükséges ujra behangolás után megfelelően működtek a készülékek.

Sajnos, mivel egyre ritkábban kerülnek elő háború elötti darabok, így a 40-es évek beli készülékekre is érdemes odafigyelni, hisz ezek is már 60 évesek lesznek.

A 341V-ben hatalmas méretű hangszóró van, nyilván ennek köszönheti a jó hangját, viszont szokatlanúl kicsi méretű a skálája, ebben az időben a készülékeken a nagy méretű üvegskála a szokásos, mint a pl. a 355-nél.

A Telefunken készülékről elég jó ismertetést találtam a Telefunken 1941 évi készülékismertető füzetben, a kapcsolási rajzot is onnan vettem át, így az biztosan eredetí rajza e készüléknek. Műszakílag most nincs is hozzáfűzni valóm, hisz egy viszonylag egyszerű felépítésű készülékről van szó, mint ahogy a képeken láthatjuk.

A 355 kicsit bonyolultabbnak tünik, bár a csövezése ugyanaz mint a 341V-nek, csak van benne EM-4 varázsszem is,illetve a hullámsávokat külön izzólámpák jelzik, aszerint, hogy éppen melyikre van állítva a készülék. Ez az Orion készülék egyébként egy klasszikus felépítésű darab, kisebb modosításokkal több éven át gyártották 1941-től, úgy mint 155, 255, 355, 455, és ezek változatai, ezekbe ugyanaz az alapshasszi került, csak minden évben újabb más-más külsővel.

Érdekes, hogy ebben a készülékben is jó hangja van a beépített kisebb méretű orion hangszórónak, mely a hasonló korabeli készülékek hangszóróihoz képest elég kicsinek, véznának tünik. Ebben az időszakban jó nagy hangszórókat találunk a készülékekben a jó hangminőség érdekében.

Mindkét készülékről részletesebb műszaki ismertetést esetleg később olvashatunk.

A 355 kapcsolási rajza a 13. oldalon látható.

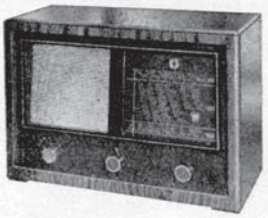
Kóger László

ORION 355 (P 420).

2+1+4 hangoltkörös váltóáramu, varázsszemes középszuper.

Érzékenysége: 30 μV.

Szelektivitás: 1:70 (37 db.) 9 kHz-nél.

Csövei: ECH 3, EBF 2, ECL 11, AZ 1.

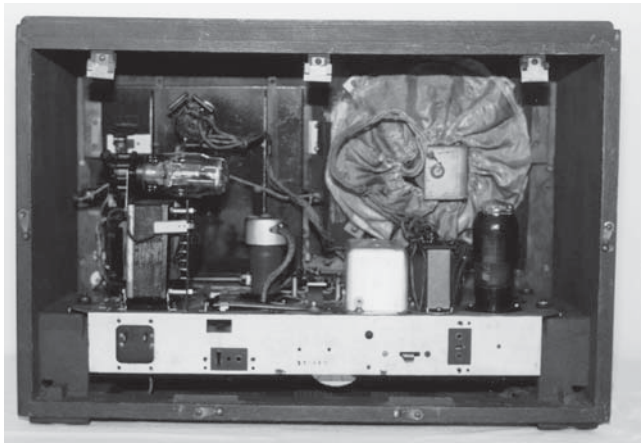
Skálaizzók: 5 drb. 6,3 V—0,3 A.

Hullámsávok: 13.8—50, 194—590, 670—1950 m.

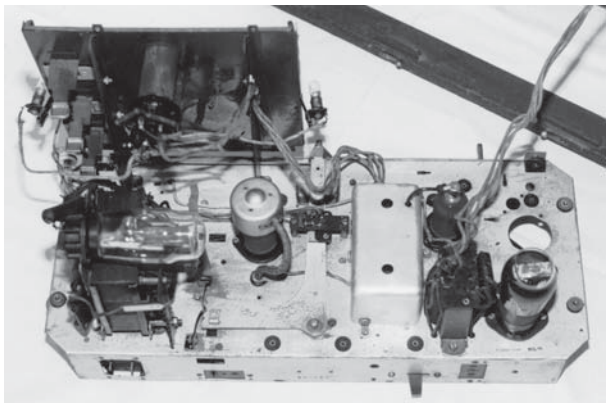
Szerkezete: modulátor és oszcillátor (ECH 3), középfrekvencia-erösitő demodulátor (EBF 2), hangfrekvencia- és végerősitő (ECL 11). Nagyméretü doboz, dült skála és hangszórónyilás, minek következtében a magas hangok irányitása a követelményeknek jobban megfelel.

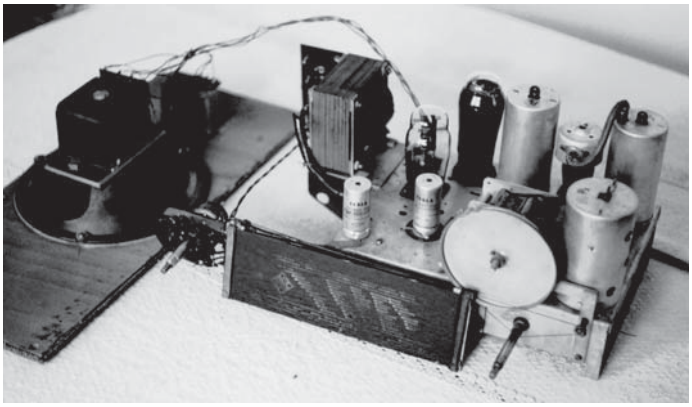
Folytonos hangszinszabályozás, önmüködő hangerőszabályozás, hanglemezerősités két csőre. Gramofonátkapcsoló a hátlapon, háromszinü skála.

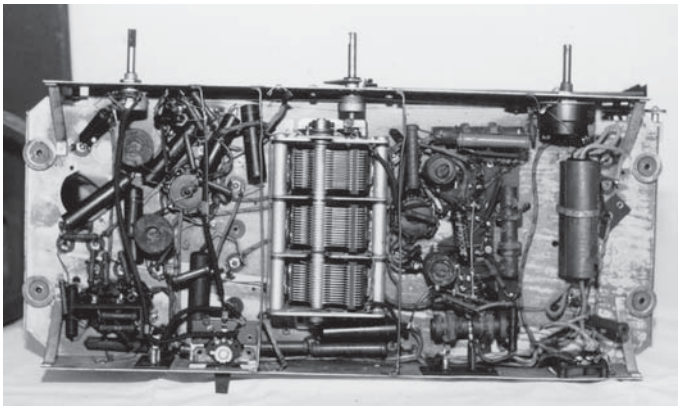
Fogyasztása: 56 W. Kimenő teljesitmény: 4 watt.

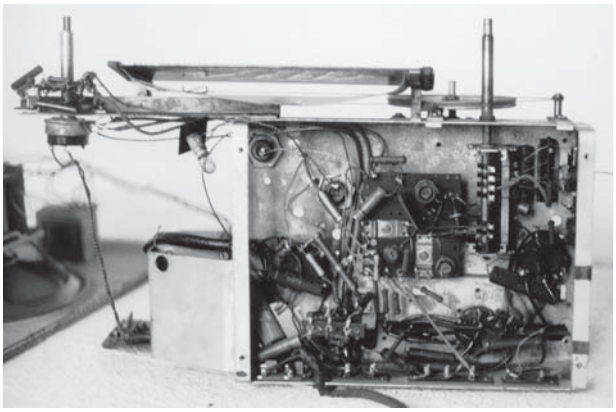

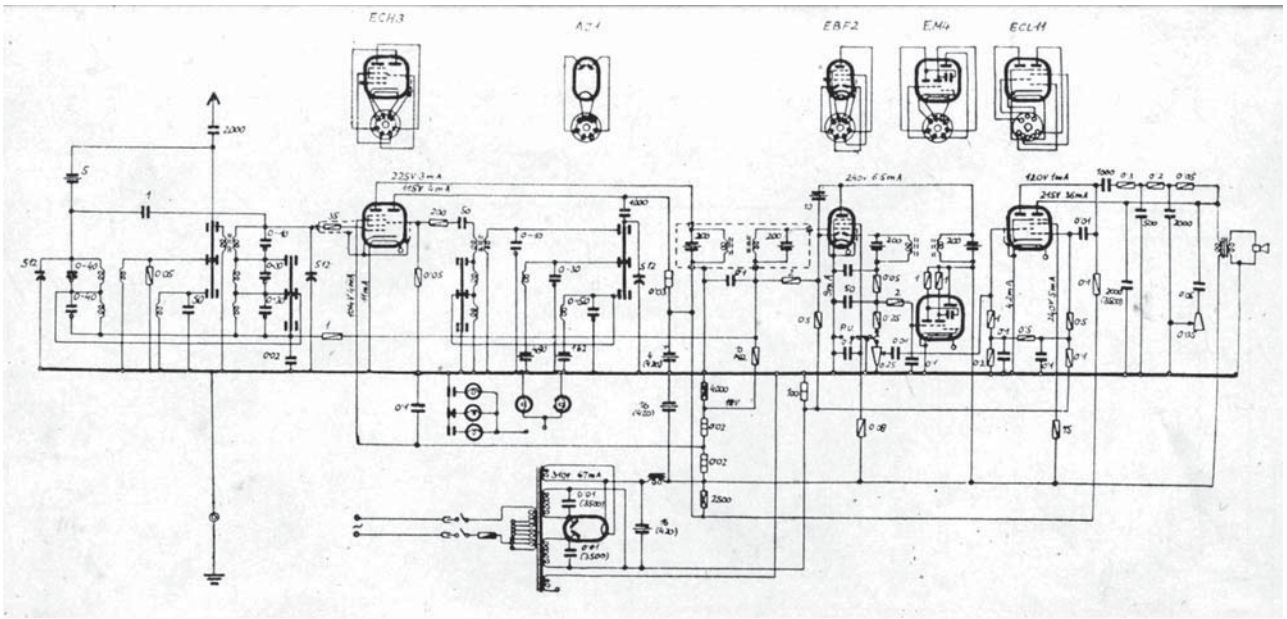

ECH3
AC1
EBF2
EM4
ECL11

TELEFUNKEN 341 V

6 hangoltkörös váltóáramú szupervevő, az új ECL 11-es trióda-pentóda végerősítőcsővel és az új ECH 4-es keverő hexoda-triódával

ELADÁSI ÉRVEK:

1. **Az új ECL 11-es cső,** melynek alkalmazása útján e készülék érzékenységét — a tavalyi 340 V érzékenységével szemben — átlagban kb. **az ötszörösére sikerült felemelni!** A tavalyi 340 V érzékenysége például a középhullámon 100 mikrovolt volt; a 341 V-nél ezzel szemben csak 18 mikrovolt! (A kisebb szám nagyobb érzékenységet jelent.) **A készülék érzékenysége úgyszólván egyenértékű egy négycsöves szupervevő érzékenységével.**
2. **Stabil vétel** (hárompontkapcsolás az oszcillátor részben).
3. **A tükörfrekvencia-zavarok „szuperfütty" kiküszöbölése** fixre lehangolt két rezgő- és egy szűrőkörrel.
4. **Hangszínszabályozás a negativ-visszacsatolás szabályozása útján.**
   Ez az újrendszerű hangszínszabályozó négy fokozatból áll:
   1. 2. távolsági vétel és gramofon közvetítés számára;
   3. a távolsági és a helyi adó vételénél;
   4. helyi adónál.

   Az 1. és 2. állásban tehát az interferencia fütyüléseket csökkenti; gramofonállásnál pedig a tűzörejeket vágja le.
   A 3-ik állásban a nagyobb külföldi adókat és a helyi adót teljes színpompával halljuk (széles frekvenciasáv).
   A 4-ik állás a tökéletes beszéd-átvitel céljaira szolgál.
   Összefoglalva tehát: az újrendszerű hangszínszabályozóval a laikus — önkéntelenül is — mindig a legjobb hangszínezetet állítja be.
5. Kétszeres, késleltetett fadingszabályozás.
6. 200 mm kosárátmérőjű navimembrános elektrodinamikus hangszóró, második magas-ohmikus hangszórókivezetés.

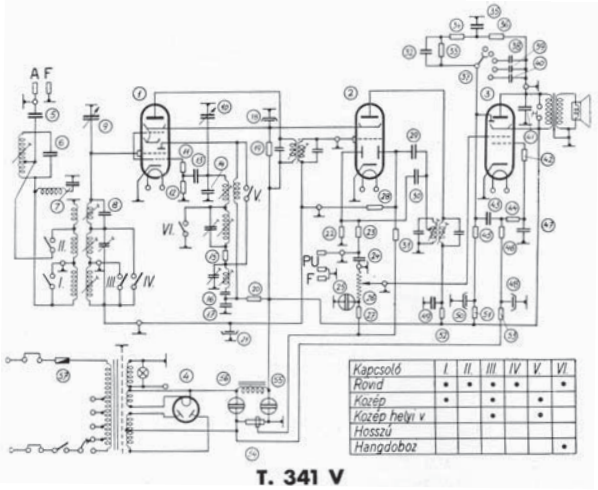
CSÖVEK:

Telefunken ECH 4
Telefunken EBF 2
Telefunken ECL 11
Telefunken AZ 1

HULLÁMSÁVOK:

rövid:
13.7—51 m-ig
közép:
185—580 m-ig
hosszú:
675—2000 m-ig

3

T. 341 V

A készülékben mérhető fontosabb feszültségek (3000 ohm/volt műszerrel mérve):

ECH 4	EBF 2	ECL 11	Pentóda rész:
Anód 245 V	Anód 220 V	Trioda rész:	Anód 225 V
S. rács 90	S. rács 90	Anód 70 V	S. rács 245 V
Oscill. anód 150 V	Előfesz. 1.6 V	Előfesz. 1.6 V	Előfesz. 6 V
Előfesz. 1.6 V			

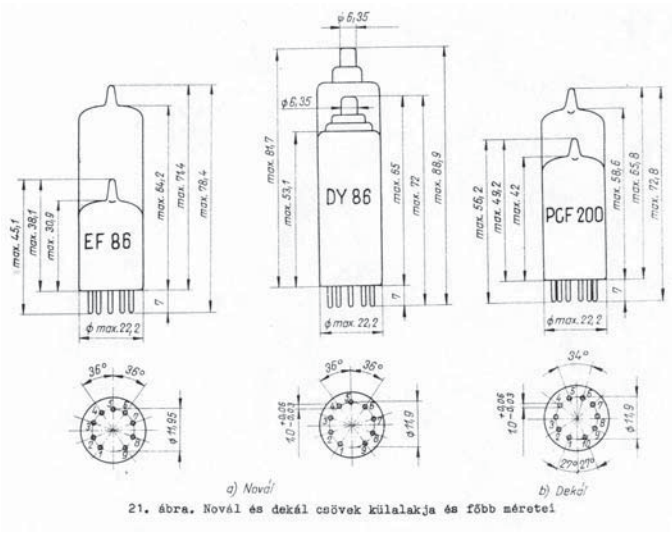
Gerjesztés 110 V

1. ECH 4 cső
2. EBF 2 cső
3. ECL 11 cső
4. AZ 1 cső
5. 500 pF 1500 V
6. 60 pF
7. 60 pF
8. 10 pF
9. 520 pF
10. 520 pF
11. 200 Ohm 0.3 W.
12. 150 K Ohm 0.3 W.
13. 25 pF
14. 10 pF
15. 20 Ohm 0.3 W.
16. 190 pF
17. 510 pF
18. 0.1 MF 1500 V
19. 23 K Ohm 2 W.
20. 20 K Ohm 1 W.
21. 0.4 MF 750 V
22. 200 K Ohm 0.3 W.
23. 100 K Ohm 0.3 W.
24. 10.000 pF 750 V
25. 10 MF 12/15 V
26. 1.5 M Ohm log.
27. 30 K Ohm 0.3 W.
28. 1 M Ohm 0.3 W.
29. 50 pF
30. 50 pF
31. 1 M Ohm 0.3 W.
32. 500 pF 1500 V
33. 500 K Ohm 0.3 W.
34. 500 K Ohm 0.3 W.
35. 350 pF 1500 V
36. 100 K Ohm 0.3 W.
37. Hangszínszab. kapcs.
38. 50 pF 1500 V
39. 150 pF 1500 V
40. 350 pF 1500 V
41. 10.000 pF 1500 V
42. 1 K Ohm 0.3 W.
43. 10.000 pF 1500 V
44. 50 K Ohm 0.3 W.
45. 200 K Ohm 0.3 W.
46. 500 K Ohm 0.3 W.
47. 500 pF 1500 V
48. 0.1 MF 750 V
49. 10.000 pF 1500 V
50. 0.2 MF 1500 V
51. 50 K Ohm 0.3 W.
52. 5 K Ohm 0.5 W.
53. 150 K Ohm 0.3 W.
54. 100 Ohm 1 W.
55. 8 MF 500/550 V
56. 8 MF 500/550 V
57. 2 Amp. biztosíték

Vevőcsövek típusjelölése III. rész

végerősítő: E/UL84, E/UCL82, ECL86;
hangolás jelző: E/UM80, EM84, EM87, EM800;
egyenirányító: EZ80, EZ81, UY85.

b. TV célra
UHF előerősítő: (400-1000 mHz-ig): PC88, PC86;
VHF előerősítő: (300 MHz-ig): PCC88, PCC189;
VHF keverőcső: PCF80, PCF82, PCF801;
KF erősítő: EF80, EF85, EF183, EF184;
Videóerősítő: PL83, PCL84, PL802;
Hangfrekvenciás erősítő: PL82, PL84, PCL82, PCL86;
Szinkronjel vágó és erősítő: ECH84;
Képeltérítő: PL82, PCL82, PCL85, PCL805, PL805;
Soreltérítő: PL81;
Kapcsolódióda: PY81, PY83, PY88;
Nagyfeszültségű egyenirányító: DY80, DY86/87, EY86/87, DY802
Hálózati egyenirányító: PY82
Ipari megbízhatócsövek: 18042, 18046, E88CC, E80CC

21. ábra. Novál és dekál csövek külalakja és főbb méretei

2.26 Dekál kivitel

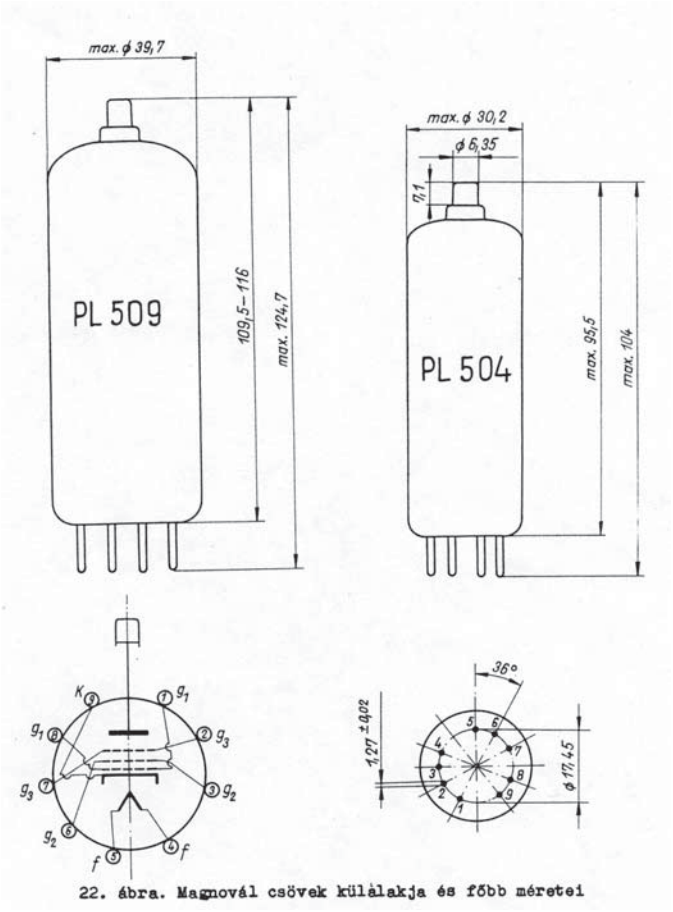
A modern TV kapcsolástechnika követelményeinek a noválkivitelű összetett csövek sem mindig felelnek meg. Sok esetben szükség lenne több rendszer összeépítésére egy ballonban és az elektródák közötti árnyékolás kivezetésére is. Ennek az igénynek megfelelően dolgozták ki 1963-ban a dekál csöveket.
A cső főbb méretei a 21b ábrán találhatók. A méretek azonosak a novál csövekével, csupán a bevezetők számában van különbség. Az állvány 11,9 mm átmérőjű osztóköre 10 elektróda bevezetést tartalmaz. A bevezetők elvi elosztása azonban nem hasonló a noválhoz, vagyis nem 11 egyenlő részre osztással és egy kihagyással szerkesztett, hanem a kihagyásos részen 72° helyett csak 54°-oa osztással. A csapok viszonylagos távolsága egymástól ezáltal nagyobb lehet, bár a noválhoz képest kisebb, aminek kb. 59%-os kapacitás növekedés a következménye, de a szigetelés a szomszédos kivezetések között változatlan. A dekál kivitel csupán a novál kiegészítésére használatos így csak néhány tagból áll.

Jellemző típusok:
videoerősitő: PCL200, PFL200
KF erősítő és impulzus formáló: PCF200, PCF201
szinkronjel vágó és erősítő: PCH200
iparicső: ECC2000.

2.27 Magnovál kivitel

A sorozat amerikai eredetű, ahol több tagja van. Európában az első ilyen típus a PL500 volt, amely a soreltérítő PL36 modernebb kivitele. Előnye a teljesen üveg konstrukció, a PL36 bakelit-fejével szemben jobb elektróda szigetelést tesz lehetővé. Főbb méretei a 22. ábrán láthatók. Térfogata általában a színüvegcsövek tartományába esik, azonban a színes televízió nagyméretű magnovál eltérítő csövei (PL509) a régi lapításos csöveknél is nagyobbak, és már a kis adócsőhöz hasonlíthatók (lásd: 10. táblázat).

Jellemző típusok:
Fekete-fehér TV eltéritőcső: PL500, PL504;
Színes TV soreltérítő: PL509
Színes TV kapcsolódióda: PY500;
Színes TV nagyfeszültség egyenirányító: GY501
Színes TV nagyfeszültség stabilizátor: PD500;
Színes TV képeltérítő: PL508;
A préselt állvány osztóköre 17,4 mm átmérőjű és 10 osztással - egy kihagyással - 9 bevezetőt tartalmaz. A bevezető külső méretei kissé nagyobbak az előzőkben tárgyalt miniatűrcső bevezető méreteknél. A 30,2 és 70 mm átmérőjű ballon dómján tartalmazza a szívócsövet is. Gyártástechnológiája a nagyobb méretek ellenére azonos a miniatűrcsövekével.

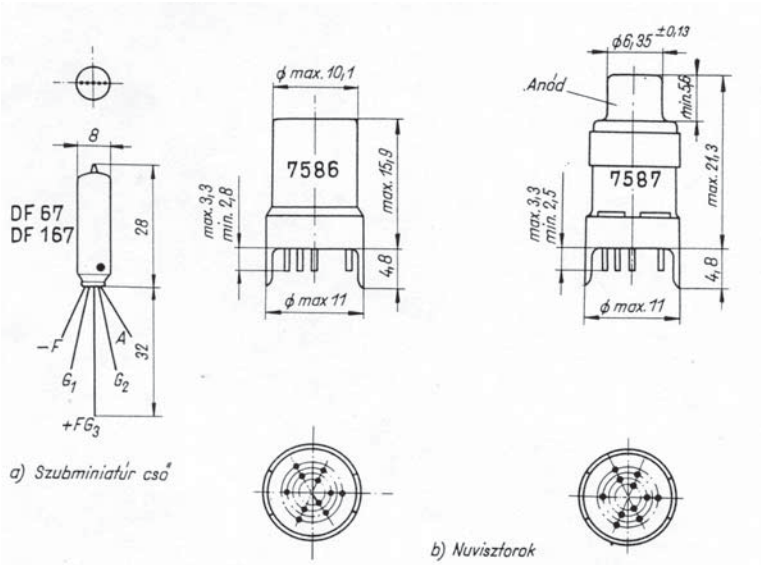

22. ábra. Magnoval csövek külalakja és főbb méretei

2.28 Szubminiatűr csövek

A II. világháborút követően - a tranzisztorok megjelenése előtt - főleg katonai és ipari célra terjedt el, mint a legkisebb méretű elektroncsőszéria. Térfogata 1 cm3, kb. 6%-a a novál csöveknek, súlya 1,3 p. A kivitel néhány tagját polgári célra, pl. nagyothalló készülékekben is alkalmazzák. A tranzisztorok ezt a szériát ma már teljesen kiszorították, csupán egyes csőgyárak készítik utáncsővelési célra, hangolásjelzőként még ma is alkalmazzák. A főbb méretek a 23a ábrán találhatók.

Jellemzőbb típusok:
Hangfrekvencia erősítő: DF67
Hangolásjelző: DM70, DM71, DM170
Nagyfeszültségű egyenirányító: EY51.

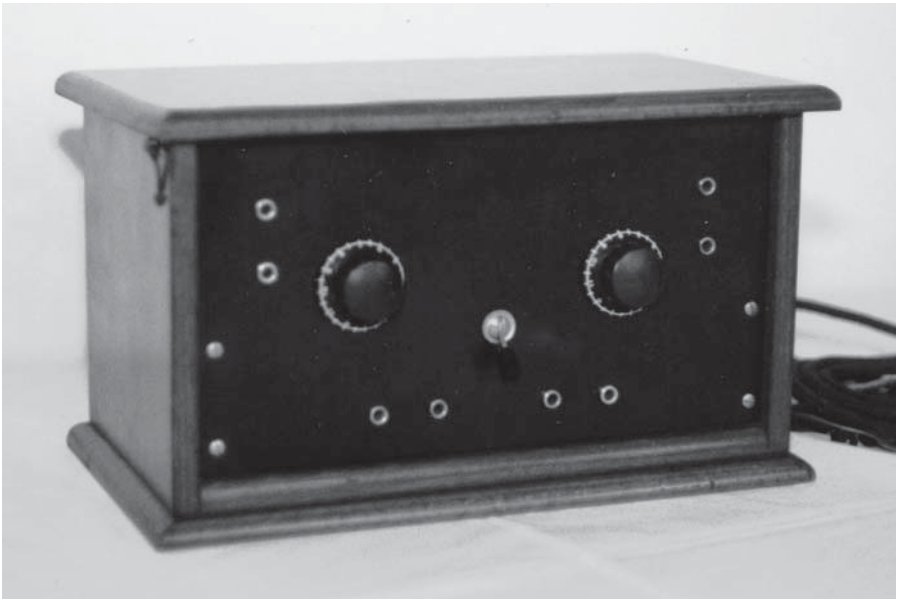
23. ábra. Szubminiatürcső és nuvisztorok kivitele és főbb méretei

2.29 Nuvisztor kivitel

1960-ban jelent meg Amerikában az első nuvisztor típusú cső. A sorozat kifejlesztését a tranzisztorok tették szükségessé, mivel néhány speciális területen alkalmazásuk nem volt kielégítő. 23b ábrán láthatók a nuvisztor főbb méretei. A mindössze 1,2 cm3 nagysága cső fémballont és kerámikus állványt tartalmaz. Korábban Tv-célra is alkalmazták különböző típusait, azonban a tranzisztorok előnyösebb tulajdonságai miatt alkalmazása egyre jobban visszaszorult.

vége

Kétlámpás erősítő

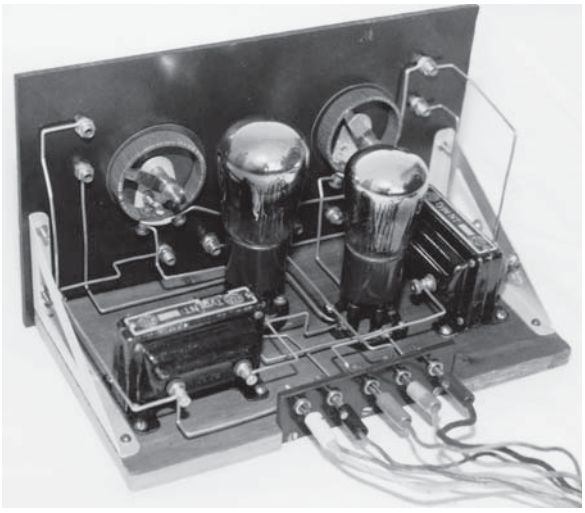
A 2000 decemberi számban bemutattam egy egylámpás audion ládakészüléket. Akkor nem említettem, hogy a gyűjteményemben tartozik hozzá egy kétlámpás erősítő is. Amint láthatjuk a képen ez az erősítő is ugyanolyan, ugyanakkora méretű keményfaládában van elhelyezve. (Őshifitorony, hi,….) A két készülékhez nem egyszere jutottam hozzá, csak én párosítottam össze őket a gyüjteményemben, ránézésre nagyon jól összepasszolnak. Persze a detektoros készülékek után is ugyanilyen erősítő készüléket lehetett használni akkortájt, 1926-27 körül. Tehát ez az erősítő is kb. e korabeli készüléknek számít.

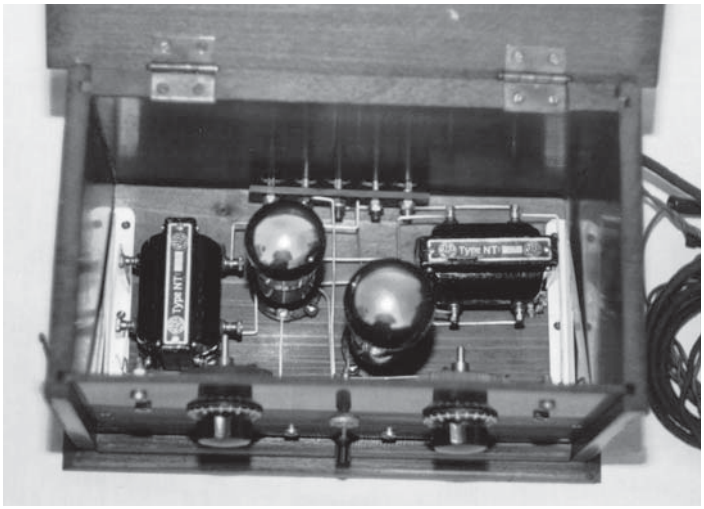
Sajnos mikor hozzám került nem volt olyan hibátlan állapotban mint az audion, ugyanis át volt építve detektoros készüléknek, hiányzott a két trafó, a foglalatok és a fűtőellenállások, helyettük egy tekercs és egy Y forgó volt csak a készülékben.

Szerencsére a doboz szép állapotban, az előlap nem lett átfúrva, csak az eredetí lyukak voltak rajta a banán hüvelyekkel, a hüvelyeken 3-4 rövidebb 1x1-es szegletes huzallal, a deszka szerelőlap és a hátsó csatlakozó sor és a szelektor feliratú merevítő vinklik is az eredetíséghez tartoztak.

Mivel láttam, hogy nem detektoros volt eredetileg és mint átalakított készülék nem volt megfelelő állapotban és lerítt róla, hogy így nem eredetí, ezért úgy gondoltan, hogy megfejtem milyen szerkezet lehetett eredetileg a ládában.

Először egy kétlámpás audion+ végcső felépítésű készülékre gondoltam, de valahogyan így sehogysem stimmelt, félre is tettem 1-2 évig a készüléket.

Amikor a Barta árjegyzékeket rendszereztem és az egyik hátsó oldalon megláttam az erősítő kapcsolását akkor jött az ötlet, hogy az én ládám egy kétlámpás erősítő lehetett. Ugyanis a készülék keménygumi előlapján középen két kicsi méretű lyuk volt csak eredetileg, melybe sehogysem passzolhatott egy forgókondenzátor rözítése sem, mert azokhoz mindig nagyobb átmérőjű lyuk szükséges. Ekkor ugrott be, hogy az eredeti kicsi átmérőjü lyuk csak fűtő ellenállásé lehet, mégpedig a telefongyárié, mert az annak rögzítéséhez szükséges 3 mm-es lyuk is ott volt az előlapon. Szerncsémre volt még egy támpont is, az alapdeszkán is volt néhány facsavar furata, ezekről szintén úgy látszott, hogy eredetiek, ugyanis az alapdeszkán sem látszott mindenféle összefurkálás, szerelés nyoma, hanem csak azt lehetett kivenni, hogy 4-4 furat valahogy összetartozik, illetve szintén 2-2. Azt rögtön gondoltam, hogy a 2-2 furat csőfoglalathoz tartozhat csak, mert pont olyan közel voltak egymáshoz. A 4-4 furat pedig elég távol voltak egymástól, de látszott, hogy azok összetartoznak és ha már kétlámpás erősítő akkor kettő darab trafóé kell hogy legyen. Már csak meg kellett keresnem, hogy melyik trafó illik a lyukakhoz. Több féle níder trafó próbálgatása után kiderült, hogy a Saba NT tipusú fekvő nídertrafók pontosan ráillenek a furatokra, az alapdeszkán a trafó kis lábainak a nyomait is halványan ki lehetett venni. A trafók pontosan úgy passzoltak a furatokra ahogy az erősítőknél szokás, egymástól 90 fokban elfordítva. Volt még egy támpontom ami aztán az erősítő mellett szólt, az hogy a hátsó telepcsatlakozón meg volt jelölve, hogy melyik banánhüvelyre milyen feszültséget kell adni, +4 , -4, -E1,-E2, +A, és mivel kétlámpás audionhoz nem kell kétféle előfeszültséget adni, számomra egyértelmüvé vált, hogy ebben a ládában a jelek alapján csak kétlámpás erősítő lehetett.

Csőfoglalatnak a Bretwood tipus stimmelt az erdetí lyukakra mely szintén 26-27 körül volt a telepes gépekben használatos.(Lásd a Nosztalgia Rádió hírújság 1999 júniusi szám 12. oldalát.) A fűtőellenállások 2 darab 30 ohmos telefongyári típus, rajta a gomb a rávaló szokásos 11-es fokbeosztású fűtőgomb, jele 507/A.

Ezekután a trafókat és a foglalatokat összeforgatva magától összeállt a huzalozás is, (vagyis, hogy a trafók megfelelő kivezetései közel legyenek a foglalatok rács, anód kivezetéseihez) ez is szépen összepasszolt.

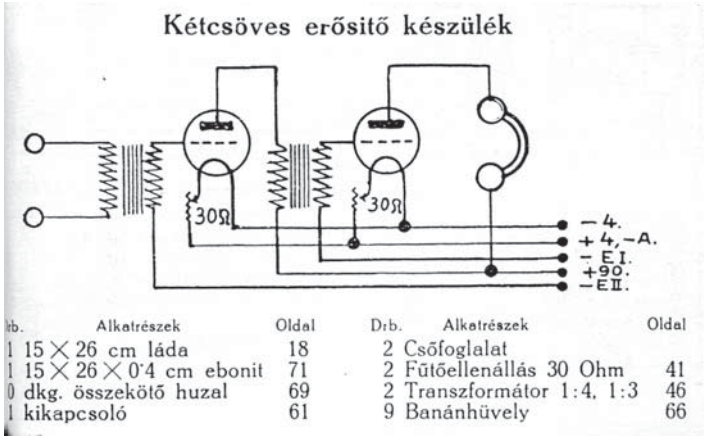
Csak annyi eltérés mutatkozott a rajzhoz képest, hogy a be- és kimenethez két hüvelypár tartozik a készüléken, amely előnyös is lehetett mert így fejhallgatót, hangszórót is lehetett egyszerre csatlakoztatni.

Ezekután a készüléket ujrahuzaloztam,(természetesen ugyanolyan 1x1 mm-es szegletes huzallal, mint amilyet találtam a gépben) mely mindenképpen hasonló kell hogy legyen az eredetí kivitellel,mert az alkatrészek elhelyezéséből adódóan nagyon ugysem lehet a huzalozással eltérni. A két cső közé 1:4 áttételű trafót szereltem, a bemenetre 1:5-öset, (ez volt) ide sokszor kicsit nagyobb áttételt szoktak alkalmazni,főleg a detektorosok után. Első csőnek Philips A409 , másodiknak B406 került a készülékbe, 80-90 V anódról az ÖTAG Darling kistölcséres hangszóró elég nagy hangerővel megszólal. (Detektorosról is, az egylámpás audionról is.)

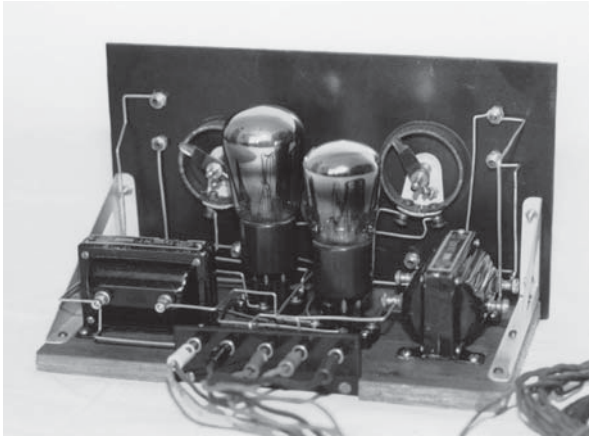
Egyébként számomra is tanulságos volt e készülék "megfejtése", azután restaurálása visszaépítése. Mivel ebből az időszakból ritkán találunk ép készüléket, egy hiányos példánynál szinte biztos, hogy hasonló szituációba kerülünk, de óvok mindenkit, hogy csak úgy vaktába építsen át készüléket. Csak akkor szabad neki állni hasonló munkának, ha minden kétséget kizáróan pontosan tudjuk, hogy mi lehetett, milyen alkatrészekből épült fel az adott hiányos készülék.

Természetesen az áprilisi találkozónkon meg lehet majd tekinteni ezt a kis készüléket is a valóságban.

Kóger László

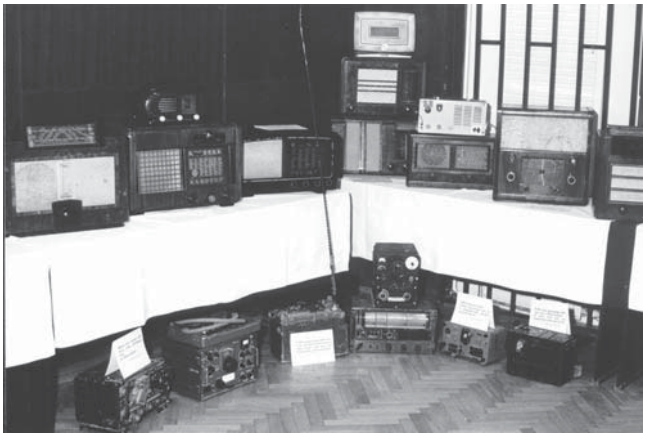
Db.	Alkatrészek	Oldal	Db.	Alkatrészek	Oldal
1	15 × 26 cm láda	18	2	Csőfoglalat	
1	15 × 26 × 0·4 cm ebonit	71	2	Fűtőellenállás 30 Ohm	41
0	dkg. összekötő huzal	69	2	Transzformátor 1:4, 1:3	46
1	kikapcsoló	61	9	Banánhüvely	66

Egy kiállítás képei...

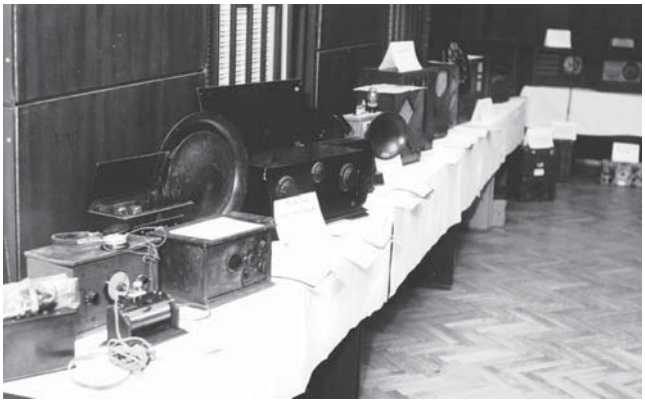
Győrben rádió kiállítást tekinthettek meg az érdeklődők február 23-tól, március 4-ig. A kiállítást a VOKE Arany János Művelődési Ház, a Philips Components Győr, és természetesen az Egyesületünk győri tagjai szervezték. A képeken Dr. Czirják Károly, Csizmadia Zoltán, Csenár Imre, Opra Vilmos, Jordanits János, Piskolti Csaba, Győri Róbert, Kiss Frigyes készülékeit láthatjuk. A készülékeket bemutatta a közönségnek Szemethy Róbert.

Kóger László

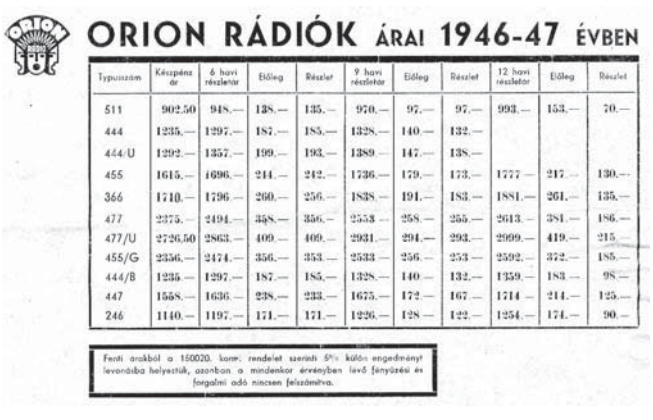

ORION RÁDIÓK ÁRAI 1946-47 ÉVBEN

Typusszám	Készpénz ár	6 havi részletár	Előleg	Részlet	9 havi részletár	Előleg	Részlet	12 havi részletár	Előleg	Részlet
511	902.50	948.—	138.—	135.—	970.—	97.—	97.—	993.—	153.—	70.—
444	1235.—	1297.—	187.—	185.—	1328.—	140.—	132.—			
444/U	1292.—	1357.—	199.—	193.—	1389.—	147.—	138.—			
455	1615.—	1696.—	244.—	242.—	1736.—	179.—	173.—	1777.—	217.—	130.—
366	1710.—	1796.—	260.—	256.—	1838.—	191.—	183.—	1881.—	261.—	135.—
477	2375.—	2494.—	358.—	356.—	2553.—	258.—	255.—	2613.—	381.—	186.—
477/U	2726,50	2863.—	409.—	409.—	2931.—	294.—	293.—	2999.—	419.—	215.—
455/G	2356.—	2474.—	356.—	353.—	2533.—	256.—	253.—	2592.—	372.—	185.—
444/B	1235.—	1297.—	187.—	185.—	1328.—	140.—	132.—	1359.—	183.—	98.—
447	1558.—	1636.—	238.—	233.—	1675.—	172.—	167.—	1714.—	214.—	125.—
246	1140.—	1197.—	171.—	171.—	1226.—	128.—	122.—	1254.—	174.—	90.—

Fenti árakból a 150020. korm. rendelet szerinti 5% külön engedményt levonásba helyeztük, azonban a mindenkor érvényben levő fényűzési és forgalmi adó nincsen felszámítva.

Ebből az adatlapból nem csak a készülékek árait tudhatjuk meg, hanem azt is, hogy ebben az üzleti évben mely háború előtti készülékeket forgalmaztak még a háború után is. Ez az árlap nem a korabeli szakirodalomban jelent meg, hanem önálló szórólapként volt terjesztve az adott üzleti évben. K.L.

A telefonhirmondó. Amerika és Ausztria-Magyarország

Amerika és egyben a világ legolvasottabb rádió-ujsága, a »Radio News«, néhány hónappal ezelőtt felfedezte, hogy semmi sem lévén uj a nap alatt, a hires broadcasting is meg volt már Európában egy negyed évszázad és Amerikában 13 év előtt.

Newark városában müködött 1912-ben a »New Jersey Telephone Herald Company« mintegy 5000 előfizetővel, akik reggel 9-től éjjel 11-ig bármely időben hallhattak ugyanolyanfajta müsort, ha fejükre tették a hallgatót, mint manapság a broadcasting-előfizetők. A vállalat történetét laptársunk igy adja elő:

1912 elején néhány newyorki uriember Ausztria-Magyarországban utazgatott. Budapesti tartózkodásuk alatt meglepetéssel tapasztalták, hogy hangversenyeket és előadásokat hallgathatnak anélkül, hogy szobájukból kimozdulnának. Amerikai módra azonnal utánajártak a dolognak és megállapitották, hogy a rendszer, amit kitünőnek találtak, nincsen szabadalmazva az Egyesült Államokban. Ennélfogva rávették az »osztrák« mérnököket, hogy a részleteket közöljék velük, hazautaztak, megalapitották a fentemlitett részvénytársaságot és egyelőre kisérletképpen Newarkban már ugyanazon év juliusában megkezdték a rendszeres adást. Időközben még egy nehézséggel kellett megküzdeniök, amely Budapesten nem merült fel. Az amerikai sodrott kábelvezetékek ugyanis nagy kapacitásuk folytán nem elég tisztán adták át a hangot. A társaság ennélfogva egy kiváló amerikai telefonmérnököt szerződtetett, aki az amerikai telefontechnikai gyakorlatnak megfelelően revideálta az egész berendezést, azután ott maradt vezérigazgatónak, mely hatáskörben ugy a müsorok összeválogatását, mint uj előfizetők gyüjtését is neki kellett végeznie.

Ami magát a berendezést illeti, a studió még részleteiben is ugyanolyan képet mutatott, mint a mai rádió-előadótermek. Függönyök, zongora, mikrofon ugyanugy voltak elhelyezve. Éppen csak maga a mikrofonszerkezet lett más azóta. Akkor Ericsson-féle volt. Az üzem is ugy ment, mint ma: az egyes müsorszámokat előre bemondta az akkor ugynevezett »stentor«.

A studió melletti kapcsolóteremből fővezetékek futottak a város egyes kerületeiben elhelyezett alközpontokba, ahol megfelelő személyzet gondoskodott a különböző épületcsoportokhoz tartozó áramkörök egyensulyban tartásáról. Az épületcsoporton belül az összes előfizetők sorba voltak kapcsolva. Az előfizető vevőkészüléke a mindnyájunk előtt ismeretes budapestinek szakasztott mása. (Bár ezt az amerikai lap nem emliti.)

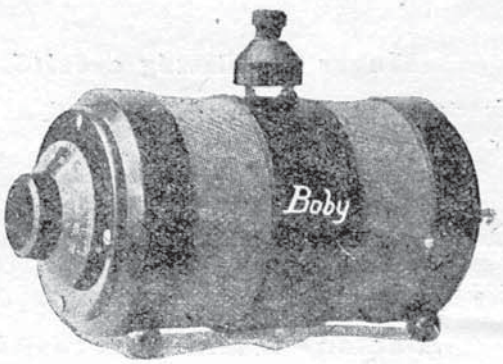
A telefonhirmondó Newarkban nagyszerüen müködött és az előfizetők havi másfél dolláros előfizetési dij mellett rohamosan szaporodtak — három hónapig. Azután a közönség unta az uj játékszert és több lett a kimaradó, mint a belépő előfizető. A társaság mérnökei a hibát a hangszóró hiányában keresték és lázasan igyekeztek valami jó mechanikus hangerősitőt szerkeszteni. Csakhamar fel kellett a küzdelmet adniok és a New Jersey Telephone Herald Co. 200 ezer dollár befektetés után az 1912. év decemberében csendesen kimult.

A »Radio News« szerint ime a legnépszerübb szórakozások egyike, melyet egyáltalán kitaláltak, de amely a kivitelben megelőzte korát. Ez esetben csak 5—6 évvel, mert hiszen azóta itt a vakuum-lámpa, mellyel a hangot meg tudjuk ugy erősiteni, hogy az egész család egyszerre hallgathassa.

Mit szólna tengerentuli laptársunk, ha tudná, hogy a mi telefonhirmondónk ma is él? Sőt mi több, még ma is hangszóró nélkül! **L. P.**

Forrás: MRU 26/16.

„BOBY“
detektoros készülék

35.150. sz. védjegy.

Forgókondenzátorral szabályozható, az eddig forgalomba hozott készülékeknél jóval nagyobb hangerősségü, teljesen tiszta hallásu, izléses kivitelü készülék, Low-Loss veszteségmentes, vastaghuzalu tekercseléssel.

Eladási ár: 180.000 K.

Elektrostatik Müszaki Iroda

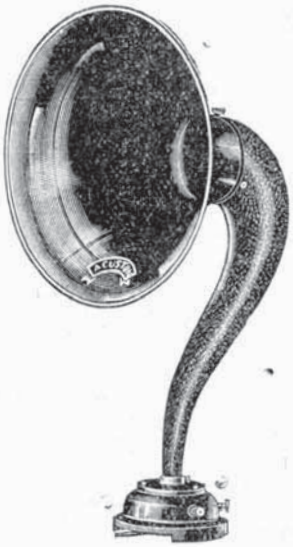
Budapest, IX., Tompa-u. 15 b.

Telefon: József 69—27

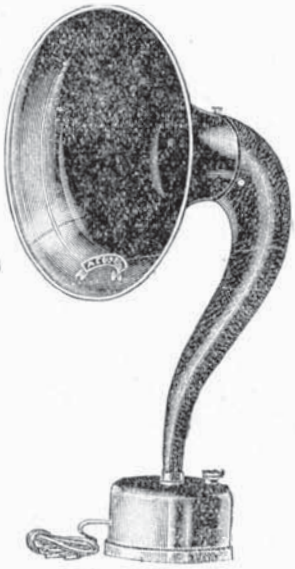
Forrás: MRU 26/16.

ACUSTON

a vezető „német hangszóró.

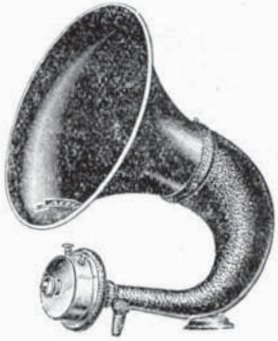
Modell „C“ Minor

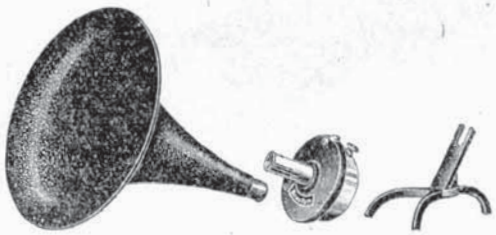
Modell „A“
Glimmer membránnal.

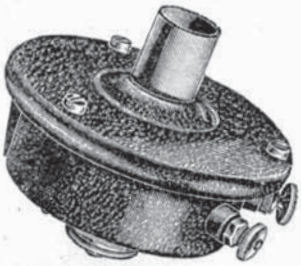
Modell „D“

Modell „E“

Modell „G“

Modeli „F“

Tölcsérek
külön is kaphatók.

Minőségileg a legjobbak.
Árban a legolcsóbbak.

Gyártja:
Acuston A.-G. Berlin

Modell „G“

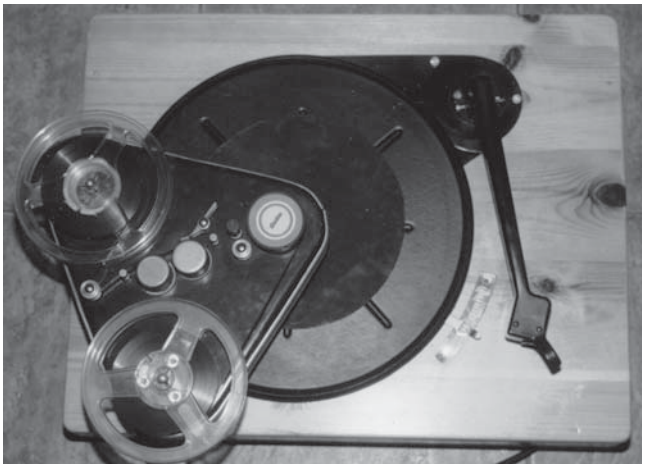
Vezérképviselet:
Barta és Társa
Budapest,
VI., Podmaniczky-utca 39. szám
(Csengeri-utca sarok)
Telefon 149-49.

Vidéki körzetképviselők kerestetnek!!!

Forrás: MRU 26/25.

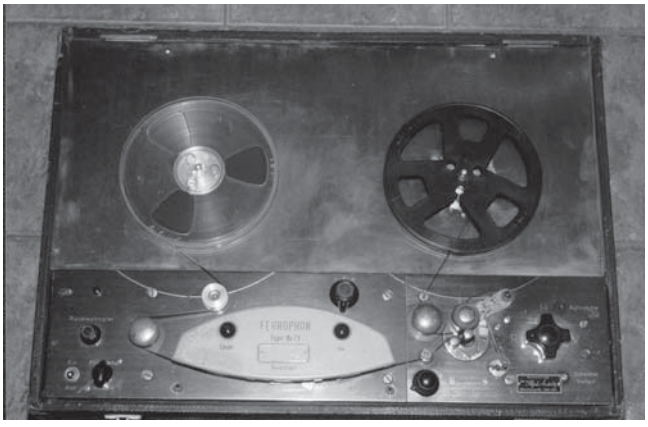
Orsós magnó muzeális szakgyűjtemény

állandó kiállítást nyit Nagy Vilmos gyűjtőtársunk 2002. januártól.

15 éves koromban Molnár György rádióamatőr barátom segítségével kezdtem ismerkedni a szalagos hangrögzítéssel. Első magnetofonom egy Vörös Szikra volt, amelynek az erősítőjét átalakítottam a jobb hangzás céljából. Gépésztechnikusként első fizetésemből az akkor megjelent TERTA 811 magnót vásároltam. Annak az erősítőjét is átalakítottam. Így kezdődött. Jóval később, néhány éve kezdtem gyűjteni a magnetofonokat, csak orsós magnókat, kazettást nem A szándék kezdettől fogva az volt, hátha sikerül magnó-múzeumot összehoznom. Legfőbb célnak azt a nagyon nehéznek látszó feladatot tűztem ki, hogy lehetőleg teljes magyar gyártmányú gyűjteményem legyen. Megszállottként gyűjtök. Következetesen, konok elhatározottsággal és óriási örömmel. Mindig örömet okoz egy-egy új készülék, főként ha javítani kell. Kevésbé szeretem, ha csak le kell tisztítani a készüléket és már működik is. A mechanikai hibákat teljes mértékben és javítom. Ha csöves készülékről van szó elektromosan is boldogulok a javítással, ha tranzisztoros vagy integrált áramkörös az erősítő, akkor barátaim segítenek. A gyűjteményem az acélhuzalos készülékektől a profi stúdió magnetofonokig sok mindent tartalmaz. Legnagyobb büszkeségem a 32 különféle készülékekből álló magyar gyártmányú gyűjteményem. A közhasználatú magyar magnók közül az Erkel és az M-9 hiányzik. A teljes gyűjteményem jelenleg 150 különféle típusú magnetofonból áll. Ebből 110 működőképes. 30 különböző külföldi gyártó cégtől vannak magnóim. Legrégebbi szalagos orsós készülékem 1950-ben készült, német gyártmány. Azt tudni kell, hogy ugyan az AEG 1935-ben elkészítette és Németországban használatba vették a világon az első szalagos magnetofont, de a világ csak 1944-ben szerzett tudomást az orsós magnetofonok létéről, amikor az amerikaiak elfoglalták a luxemburgi rádió állomást. Ott működött szalagos magnetofon. Tehát a szalagos magnetofon jóval fiatalabb, mint a rádió. Jómagam rádiókat is gyűjtök, de csak azért, hogy magnetofonra cserélhessem. Ebben az évben előkészítem és nyugdíjba vonulásommal egyidőben, saját épületben megnyitom az orsós magnó muzeális szakgyűjteményemet egy Nógrád megyei falucskában Terényben, ahol lakni fogok gyűjtőtársammal, a feleségemmel. A gyűjteményem állandóan bővül, gyarapszik. Sok barátom segít ebben, még Svájcból is. A magnó gyűjteményem mellett jelentős magnószalag és magnós szakirodalom gyűjteményem is van. Úgy gondolom sok érdekességet tudok majd nyújtani a megnyitandó múzeum-jellegű állandó szakkiállításon.

Nagy Vilmos

CSERE - BERE

ADOK - VESZEK

Hirdetéseket lehet feladni:
Kóger Lászlónál T.: 06-22 381-649, 06-30 9791-456 8000 Székesfehérvár, Sajó u. 9.

II. világháborús német készülékeket, tartozékokat keresek vétel vagy csere céljából, továbbá RES094, RE134, RE134W, Telefunken vagy ezeket helyettesítő egyéb csöveket. Orosz és magyar katonai rádiókat, alkatrészeket tudok felkínálni csere céljából.
Dr. Czirják Károly T: 96-415-115, 30-9229-545 e-mail:czirjak elender.hu

---

Keresek: Orion 055 és 221 valamint Philips Olimpia rádiókat, Telefunken 166WK skálaüveget, következő csöveket: EM4, EM34, EM80, ME4, ABC1, AF7, AF3, AL5, AL4, AB2, EL3, EBC3, ECH2 Prohászka Béla T: 326-5920

Keresek: Nosztalgia rádiók méréséhez egyszerűbb műszereket, oszcilloszkópot, szignál és hanggenerátor, csővoltmérőt, (Orion, HTSZ, stb.) Prohászka Péter T: 326-5920, 30-999-3185

Keresek: 4,8 V-os katonai telepet R109 készülékhez Kínálok: Orion 442, Terta 331, 3 db Tesla rádiót (Riva, Rekvant, műanyagrácsos 50-es évek ECH21 csöves tip?) Pick József T: 33-440-673

Natúr kivitelű Mechanikai Labor zenegép eladó, szép állapotú Schermann Ákos T: 319-6435

Keresek: Telefongyári Gloriette dobozt és 1936 előtti rádiókat, alkatrészt, szakirodalmat Kósa Endre T: 76-461-849

Keresek: Telefunken Super 2B54GWK tip. rádióhoz bakelit dobozt, VT Riviéra táskarádiót, cserébe: Kádár könyveket, csővoltmérőt adok
Szanka Ferenc T: 22-304-646

Eladó: Orion 844 működő állapotban és egy régi írógép Iván József T: 20-995-6432

Keresem a Philips közlemények 1927-es számait, valamint 1929/4 /6 /7 /9 /10 /11 /12 számait, cserébe másik számokat adok 1928-ast is. Keresem a Rádió Revu 1930 /2 /6 /7 számait, cserébe másik számokat adok. Kóger László T: 22-381-649

Eladó vagy elcserélhető: főleg 1950 utániak rádiós szakirodalom, rádiótechnika lapok, RT évkönyvek, Kiskönyv sorozatból: RAM, EM, Elektronika, stb. Kádár könyvek, Makai, Csabai, Gyurkovics, stb. írók könyvei és egyéb szakkönyvek. Megkeresést levélben kérem Sápi Antal 1183 Bp., Nádasdy u.3.

Tesla B101 üzemképes orsós magnó és szintén üzemképes Románc rádió elcserélhető régebbi rádióra, magnóra vagy lemezjátszóra.
Kenyeres Sándor T: 30-353-7885

Orion 133B, 144B, 146 /koffer/ telepes rádiókat keresek. Ezeken kívül bármilyen telepes készülék érdekel. Cserére ajánlom elsősorban Orion 56 /1938/ működő készüléket, vagy pénzbeli megváltást. Nagy Vilmos Gödöllő, T: 30-369-7313, vagy 28-417-750

Keresem:EMPFANGER-SCHALTUNGEN könyvek IV. X. XI. köteteit.Cserébe:I. III. kötetet adok. Eladom, elcserélem telefongyári üres Gloriett dobozomat. A készülék leírása látható lapunk 1999 jún. számában. Eladom, elcserélem Standard Super 40U (1939 tip.) rádió belső részét.Borody Huba T: 274-2792

KERESEK: Telefongyári Glorietthez dobozt, kerek telefongyár emblémát -EKA ABC Szuper dobozt -Szikszofon 3S sasszit, hangszórót -AT602 TV-hez hátlapot -Orion-EMG 1813 csővizsgálóhoz dokumentációt -Telefunken 437 belső részt -Telefunken 539V felső skála üvegét -Moszkvics rádió hátlapot -Standard 2X-hez hangszórót -Standard Extra szuper hátlapot -Standard Négyes szuper skálát, hátlapot -Standard 4455 hátlapot -Siemens 15W ajtóit -Orion 22A hátlapot -Orion 955U skálát, hátlapot -Orion 055 skálát, hátlapot -Orion 882 hátlapot -Philips 2011 hangszórót -Philips 947A dobozát -Philips York hátlapot -Régi Mechlabor rádiókat: ML-100, ML-213, ML-300, VU-2, VU-3 stb. Valamint SM-4/58, STM-6J, STM-10, stb. magnókat és bármilyen állapotú EMT 930 lemezjátszót. ELADÓ: AKAI GX-4000 magnetofon. KAPHATÓ: különféle szövött, hálózati-, fejhallgató-, vezeték, színes bekötőhuzal és telepzsinór, skálahúr, pamutcső fehér színben. Valamint keménygumi lemez 4-5 mm vastagságban. VÁLLALOM: forgatógombok, bakelit alkatrészek másolását anyagában színezett műgyantából. Továbbá minta alapján matricák készítését vizes, enyves technikával.
Bátovszki Gyula T: 06-20-9618-346

Eelcserélem esetleg eladom,Siemens 14W, Tesla 305U Talisman, Philips BX 230U, Standard Super 36. Telefunken 40W bakelit doboz érdekel. Eladó 2 db csöves erősítő. T: 233-3458 18 óra után, mobil: 20/ 386-8748

Keresek német néprádióhoz bakelit állomásválasztó forgatógombot, esetleg javításra már érdemtelen néprádió roncsot. Keresek R 104 katonai adóvevőhöz tápegység csatlakozót. Eladok originál csomagolású UCH 81 100Ft/db, UCH 42 200 Ft/db, UCL 82 200 Ft/db, vegyes novál rádió- és TV-csöveket 50-100 Ft/db áron. Eladó ORION 323 működőképesen 3000Ft-ért, AT 403 (Tisza) TV működőképesen 2000Ft, szalagos magnóra szerelhető diavetítő hangosító egység.Tel. (06-1) 4577-175 nappal, (06-1) 2267-384 este, Nagy Attila.

A kiadvány megjelenését támogatta:
PIREMON NYOMDA Debrecen, Tel.: 52-458-900 fax: 52-458-904
GRAPHICOOL STUDIO Budapest, Tel./fax: 212-7326, 06-20-9428-007